

Oostentijkse en Corsicaanse den rijp November van het tweede jaar ; oogsten December tot Januari ; eesten 45—47° C ;

strobis rijp September van het tweede jaar ; oogst begin October, doch bij droog en warm weer reeds in September opletten ; eesten bij 45—47° C ;

fijnsparren rijp eind September tot October ; oogsten *Picea Abies* en *P. orientalis* October t/m Januari, bij voorkeur na Nieuwjaar, omdat het eesten dan gemakkelijker gaat, zaadverlies door uitvallen en door eekhoorns echter bij latere oogst groter ; *P. pungens* en *P. sitchensis* in warme zomer reeds in September oogsten, om verlies door uitvallen van zaden te voorkomen ;

Chamaecyparis rijp September ; oogsten eind September, begin October, dadelijk bij het openspringen der kegeltjes ;

Thuja rijp eind September ; oogsten begin October dadelijk bij het opengaan der kegeltjes.

Van belang is het te weten, dat ook de kegels van betrekkelijk jonge bomen, van bijv. 15 tot 20 jaar oud, behoorlijk bruikbaar zaad kunnen opleveren.

Wat echter niet uit het oog mag worden verloren, waarvoor zelfs dringend moet worden gewaarschuwd, is bij de douglas, dat men beslist geen kegels moet plukken van de vaak kegeldragende, zogenaamde blauwe resp. bergdouglas en de meeste der intermediaire vormen. Deze zijn wegens hun mindere groei en vatbaarheid voor verschillende ziekten (*Rhabdocline* en *Pharocryptopus*) ongewenst. Zij zijn behalve aan hun langzamere groei, te herkennen aan de kegels met uitstaande of zelfs naar boven omgekrulde bracteën, die bij de douglas buiten de zaad-schubben uitsteken.

Bij alle houtsoorten is het belangrijk, om het zaad zoveel mogelijk alleen van goed gevormde en goed groeiende bomen te winnen, maar bij *Chamaecyparis* en *Tsuga* moeten zeker geen kegels worden gewonnen van bomen, die neiging vertonen dubbele stammen te vormen of zelfs min of meer struikvormig zijn gegroeid.

In twijfelgevallen wende men zich tot de houtvester van het Staatsbosbeheer of van de Nederlandse Heidemij en eventueel tot het Bosbouwproefstation T.N.O. te Wageningen.

OPMERKINGEN OVER DE BASTAARDSATIJNVLINDER

door

A. D. Vofte

Gaarne voldoe ik aan het mondeling door Ir. F. W. Burger tot mij gericht verzoek om terug te komen op de door hem gemaakte opmerkingen in zijn beoordeling van mijn artikelje in T.N.O.-Nieuws over de bastaardsatijnvlinder. *)

Vooraf moge een enkel misverstand uit de weg worden geruimd. Ik heb niet gezegd, althans niet bedoeld te zeggen, dat het bij het verschijnen van het artikel reeds te laat zou zijn voor een toepassing van een chemische bestrijding van de plaag, wel echter voor het knippen der wintermesten. Voorts heb ik de raad gegeven om voor het bestrijden met insecticiden de hulp in te roepen van de instellingen, die belast zijn met het adviseren van de praktijk, t.w. het Staatsbosbeheer, de Plantenziekten-

*) N.B.T. 20 (6) : 186, 1948.

kundige Dienst en de Nederlandse Heide Mij. Deze instellingen zullen ongetwijfeld nagaan of een bestrijding op het betreffende ogenblik al dan niet nodig is. Op deze punten bestaat tussen referent en mij, ook blijkens mijn artikel geen verschil van mening. Wel is dit geheel of ten dele het geval met betrekking tot andere punten, omtrent welke ik mijn opvatting in het kort aldus zou willen weergeven:

a. Een bestrijding van de bastaardsatijnvlinder door het knippen van winternesten is in vele gevallen mogelijk en verdient voor het welzijn van de boom zeker de voorkeur boven het achterwege laten van een bestrijding, waarbij de betreffende bomen worden kaalgevreten.

b. Een bestrijding van de plaag al dan niet met behulp van insecticiden, behoort in het algemeen plaats te vinden in de omgeving van huizen, badplaatsen en boomgaarden.

c. Strekt de aantasting zich uit over een zeer beperkt gebied, dan heeft het zin de haard door het toepassen van het daarvoor in aanmerking komende bestrijdingsmiddel te vernietigen.

d. Een bestrijding van een bepaald complex in een periode, waarin de plaag algemeen optreedt, heeft slechts dan zin, wanneer de kosten voor de bestrijding worden goedge maakt door vermindering van het aanwasverlies.

Ter toelichting moge het volgende dienen:

ad. 1. Referent acht het knippen der winternesten zo schadelijk voor de bomen, dat hiervan in het belang van het welzijn van de bomen behoort te worden afgezien. Ik ben het volkomen met hem eens, dat het knippen over het algemeen ongunstig is. Echter zal dit speciaal gelden voor de eindloten. Worden zij verwijderd, dan bestaat de kans, op het optreden van vergroeiingen in de stam en van de ontwikkeling van vele hoofdloten. Aan dit gevaar moet bij loofhout echter geen te grote betekenis worden toegeschreven. Dat het wegnemen van andere loten de boom ernstig zou benadelen, meen ik te moeten betwijfelen. Het percentage der loten toch, dat, zelfs bij een ernstige beschadiging wordt weggenomen, is bijna altijd gering.

Knipt men niet, dan worden de betreffende loten en ook andere kaalgevreten, waardoor zij sterk te lijden hebben. Is de vreterij ernstig, dan sterven ook vele loten, anders verzwakken zij.

M.i. is dus het nadeel van het knippen geringer, dan die van het niet knippen, tenzij door een verstuiwing met insecticiden vlak na het uitloopen der knoppen de rupsen worden gedood, waardoor de vreterij wordt voorkomen. Hierbij moge nog worden opgemerkt, dat de rupsen niet allen tegelijk het nest verlaten, zodat een bestuiving eerst enige weken nadat de vreterij is begonnen, zin heeft. Van de omstandigheden zal het afhangen, hoe hoog deze vreterij moet worden aangeslagen.

ad. 2. Niet slechts voor de volksgezondheid maar ook ter bescherming van boomgaarden dient de plaag in de lanen te worden bestreden.

ad. 3. Een plaag ontwikkelt zich niet in één jaar, maar heeft er 2—3 jaar voor nodig. Treedt een plaag dus in een zeer beperkt gebied op en bestaat de kans op verspreiding vanuit deze haard — hetgeen thans in Brabant het geval is — dan zal men door het bestuiven van een beperkt complex het uitbreken van een algemene plaag kunnen vertragen. Dit geldt niet voor die gevallen, waarin een plaag over het gehele gebied van zijn optreden als autochtoon moet worden beschouwd.

ad. 4. Door referent wordt geen rekening gehouden met het aanwasverlies ten gevolge van kaalvreterij. Ongetwijfeld doet hij dit, omdat over dit aanwasverlies bij eiken in ons land zo weinig bekend is. Bij jonge populieren kan het verlies blijkens het onderzoek van Franssen meer dan 50% bedragen, terwijl de vreterij in volgende jaren kan nawerken. Uit de buitenlandse literatuur kan men lezen, dat het verlies in enkele gevallen evenredig is met de mate van vreterij. Of het zin heeft een plaag te bestrijden in gebieden, waar hij niet om de onder 2 genoemde redenen behoort te worden bestreden, hangt af van de kosten der bestrijding en de mate van het aanwasverlies. Verder onderzoek zal ons hieromtrent opheldering moeten verschaffen.